

Aan de Kleine Zomerdijk in Wognum ligt de Bedijkte Leekerpolder. Een van de meest laaggelegen stukken grond in onze gemeenschap, die tezamen met de Kerkepolder een prachtig natuurgebiedje vormt. Duizenden vogels vertoeven in dit landschap.

In eerdere artikelen in ons jaarboek schreef ik over het onbekende westelijke deel van de Kromme Leek en de invloed van deze veenstroom op de omgeving en de noodzaak om het water van deze veenrivier binnen de perken te houden. De aanleg van de Grote en Kleine Zomerdijk, de Bobeldijk en het Keern rond 1350 waren daarvan het gevolg. Door een betere bemaling werd de stroombreedte uiteindelijk rond 1500 teruggebracht tot brede sloten en kon het onderliggende land weer voor agrarische doeleinden worden gebruikt. Een uitzondering daarop vormde het zeer laag gelegen gebied van de Bedijkte Leekerpolder. Dit bleef water tot 1635. In 1633 nam een burger van Hoorn, Sijbrant Albertszoon Curtius, het initiatief om het gebied te voorzien van een omringdijkje en het droog te malen.

Op 22 januari 1633 vraagt deze Curtius octrooirecht aan bij de Staten van Holland en West-Friesland. Zijn verzoek treffen we aan in het Octrooiregister 1621-1635 in het Algemeen Rijksarchief in Den Haag. In zijn motivering schrijft hij dat in de nabijheid van de Stad Hoorn een watertje gelegen is, genaamd de Leek, met een oppervlakte van zo'n negen tot tien morgen en dat door het kabbelen van het water en de aanslag van de golven de omliggende landerijen worden weggeslagen, waarover al zeer veel klachten zijn ingediend. Mede gelet op het succes in andere droogmakerijen, verzoekt hij daarom de Staten van Holland en West-Friesland om toestemming om het gebiedje te bedijken en droog te malen. Gelet op de investeringskosten verzoekt hij bovendien om tijdelijk vrijgesteld te worden van het betalen van belastingen.

Aan Curtius wordt deze toestemming tot de aanleg van een ringdijkje en het droogmalen van het polder-tje verleend onder voorwaarden. Allereerst moet de directe omgeving worden getaxeerd, mag geen schade aan derden worden veroorzaakt, moet het werk binnen drie jaar gereed zijn en treden de Staten op als arbiter als er meningsverschillen ontstaan. Bovendien wordt hem voor de tijd van acht jaar vrijstelling van

Topografische kaart, rechts in het midden de Bedijkte Leekerpolder.

belasting gegeven van de 'tiendenheffing' op de agrarische opbrengsten.

Op basis van deze toestemming is Curtius aan het werk gegaan. Hij laat een dijkje maken door middel van het opbaggeren van veen uit het aangrenzende water en door het uitgraven van sloten. Dit lage veendijkje moet het water keren. Daarna wordt een molen gebouwd en begint men met de droogmaling. Deze vijzelmolen heeft een molenvlucht van 19,04 meter. De middellijn van de vijzel bedraagt 1.07 meter. In 1635 is het werk gereed. Er komt 9.37.90 ha agrarische grond beschikbaar.

De watermolen circa 1905 bij de Bedijkte Leekerpolder. Op 18 juli 1910 is de molen getroffen door de bliksem en geheel uitgebrand.

Hoe is het de polder en zijn eigenaren vergaan? In de Resolutiën van de Gecommitteerde Raden van de Staten van Holland en West-Friesland treffen we op 28 november 1753 een rekest aan van ene Maria van Abbekerk met het verzoek om vrijstelling van betaling van belasting voor het gebied van de Bedijkte Leekerpolder. Dit verzoek beschrijft het wel en wee van de polder en van zijn opvolgende eigenaren.

Maria van Abbekerk deelt mee dat zij de weduwe is van mr. Willem Crap (gedoopt op 23 oktober 1685). Deze familie Crap behoort tot de rijke notabelen van Hoorn. De Bedijkte Leekerpolder is in hun bezit gekomen als gevolg van een erfenis. De gronden waren voorheen eigendom van mr. Johan van Abbekerk (gedoopt 21 september 1653) en zijn vrouw Lucia Sijms. Deze Johan van Abbekerk was tijdens zijn leven burgemeester van de stad Hoorn.

Maria beschrijft in haar verzoek de hele ellende rond de Bedijkte Leekerpolder met de bedoeling begrip te krijgen voor de gevraagde vrijstelling voor betaling van belasting. Zij noemt in haar rekest het volgende:

de bedijking van de polder is zeer slecht ondernomen. De 660 roeden lange omringdijk bestaat uit veen en is te laag. Bovendien wordt het dijkje regelmatig door muizen en ratten doorgegraven.

Het onderhoud aan het dijkje is daardoor zeer kostbaar. Als gevolg van de slechte dijken breken deze regelmatig door en staat de polder weer geheel onder water. Dit is voorgekomen in 1675, 1698, 1717 en in 1742.

Het land ligt feitelijk te laag ten opzichte van het aangrenzende waterpeil (11 voet onder het peil van de ringsloot) en de veendijk is onvoldoende waterdicht. Men is daardoor genoodzaakt om de grote watermolen in stand te houden, een molenaar in dienst te houden (f 50,- per jaar) en jaarlijks onderhoud aan de molen te plegen (f 110,- per jaar).

In 1751 moest het hele onderwerk van de molen worden vervangen, hetgeen f 700,- heeft gekost. In 1753 moest bovendien het bovenwerk van de molen vervangen worden voor de prijs van f 800,-.

Tel daarbij op dat men enkele malen te maken heeft gehad met de runderpest, waardoor veel koeien het loodje hebben gelegd. Bovendien is het poldertje zo drassig dat men op deze 9 ha maximaal slechts 12 koeien kan houden.

Kortom het is alleen maar treurnis met de Bedijkte Leekerpolder. Maria schrijft dan ook dat als het poldertje niet altijd in vermogende handen was geweest, de polder al lang weer tot een meertje zou zijn verworpen.

Zij verzoekt dringend om wederom voor een periode van 15 jaar vrijstelling te verlenen van het betalen van belasting ingaande het jaar 1755 tot 1770. Kennelijk was deze vrijstelling dus ook al van toepassing vanaf 1760. Uiteraard wordt het verzoek gehonoreerd.

In 1894 schrijft J. Schorer in zijn boek *De zeeweringen en waterschappen in Noord-Holland* dat de Bedijkte Leekerpolder of Kleine Waal op de grens ligt van Wognum en Berkhout. De ringdijk van de polder bevindt zich 1.86 m tot 2.16 meter onder NAP en er wordt uitgemalen op de Westerkogge.

De Bedijkte Leekerpolder. Voor op de foto de Kromme Leek. Daarachter ligt de Bedijkte Leekerpolder. Links het boerenbedrijf van de familie Pool. Ook in februari 2015 is er veel wateroverlast. Rechtsachter een glimp van de A7. Foto: Trudy Schouwe.